

در علیّه غلطه ده (آره ولك) غزیه سی اداره خانه سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորասունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ ք գրութիւն պէտք է ուղղե

ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԻ
ԵՄՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ሀዲ በኮ ፩ ሀዲ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԶՍԱԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

—(7)—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՈՒ

ԸՆԹԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՏՈՐՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ի

Մ.

ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐ

ժողովուրդին մաքի ընդարձակումը
ընթացողությունիցն օգտագործության
կարող երաշխավորությունն է: Քի
բարձր կարողությունը ունին կամ գեթ
վրտնական գտնել, գաղութական մի
երուն առկա լինակցին, այսինքն տա-
լանքներ ընդունելու, որոշ կերպու-
թյունի խորանուրթներենքը, իրար
ն բաղդատուն, լուսաբանելու, մաս-
նապես ներակազմելու գանձող, և հաս-
նել անանց մասին, հիմնադրել հասարակ-
ած անձնական դիտողություններու-
մին մարդ, փոխարձակաբար, կը կրկին
առնել ըստած խօսք մը: Ահա՛ թե
չուն բոլորովին ուրիշներն եղած դա-
տողություններ կընդունուն ժողովու-
րդն օրախոսութեան ու հանդուգնու-

Եւ թէ՛ զարմանքն իր տակաւին տեսը
ու, ահա ուրիշ կտոր մէջ ալ՝ որ այդ-
քովս եղանակն ոչ նշանաբան է։ —

— Եթոյ վաթսրերը խծի համար
Սևիկ սօխ են լարմիկները,
Անտատեն են, անտատակներն,
Բու վաթսրերը խիծի համար։

Երբ երկրորդ կապտու կամար
Ունի ապիկ լոյծ խմբիկները,
Բու վաթսրը խիծի համար
Սևիկ սօխ են լարմիկները։

Մագերը են խիծի համար
Սևիկ սօխ ստու խմբիկները,
Եւ ոսկեգլու մառախակները,
Մագերը են խիծի համար։

Այդ օճերը չեն վատ բանաւ,
Անտատենք ալ ըմպակները,
Սևիկ սիլերը են անահամար
Մագերը են խիծի համար
Սևիկ սօխ ստու խմբիկներու։ —

Բանասիրողական այս հրաշայիլքնե-
ն իր Հետեւին կիկերոնեան հասեր,
Իր ծայր լեզուէն Հիւսիս-բարեւր քայա-
նալու ժամանակը, որունը գարեւոր ան-
Վ կրեան տեղերեւելն ցատկեցել։ Եւ

... Մոտոռենները կը շատնա
շատանա արդէն. կը շարունակեմ
Բէշ մը խորը շագուռ մը. մայ
րը մեռնի, լաւ, ինչ ընենեւ,
ուսած անոր Հայկը մաքրել է,
ծիծաղել. ո՞ր գնաց իր կազը,
կը կաղնիք, աղբը, և այն ա
յանկարծ երեւոյղ Հանքերը որ
մաքղ արարածին կատարութիւն
կը կաղնի ու կանաքը. Հօղ դա
լան. կը կարծէք. եթէ ռազմ
այսչափ զարեթի հետէ հող ու
նային, բարդուելով բարդուելով
կըրք միշտն երկինքը պիտի բարձր
նար. և պզտիկ ասնդուրով մը ի
մբնակով մը յարաբերուին բնակ
հետաւ հետ յարաբերութիւն ոյ
կատարակէքը... »

մայաւ բնաւ Եանքիին այդ տարւոյ
լրագրասիրութեան վրայ. շատ շատ
թաղերց որ կա'մ մեծ ոճրագործ

ալդ. տա: օրինակ Եանքին չատ
Հանջ էր և միտքը դրած էր որ

արդի որ
 արտապա-
 խնդարի

(Շս)

ռ. Գաղեկ (ի)

Քաղաքական Լուրեր

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

տեւին, Գերմանիոյ մէջ կազմաթիւնը բո-
րորովին տարբեր է: Կէս-պաշտօնական
թերթերու ճրատարակութիւններէն կ'ը-
րեւայ թէ հանրային կարծիքը կը պահան-
ջէ Ձիւնու մէջ աղբորտում Գերմանիոյ
իստոր ու պատերը վերահաստատել որ-
չափ ծանր փոխարինութեամբ ալ որ ըլ-
կայ: Նաեւ հիմա նիւթական շահը մէկ
կողմ ընելով, տեւական դաս մը տայ Ձի-
ւու: Մեծ ժողովուրդներէն կը պատա-
ռուի Գերմանիոյ երեսփ. Ժողովին նստա-
լընախն բացմանը, Մարշալգլխի Արեւելքի
մէջ պատերազմ ընելու համար, Գերմա-
նիա հարկ եղած միջոցները չունենալուն
համար, չի յուսադիր որ երեսփ. Ժողո-
վին մէջ ընդունելութիւն գտնէ պատե-
րազմի գաղափարը: Պերլիմենտը նախկի-
նիւ այդ առթիւ յօդուած մը գործով իշ-
մէ: — Պատերազմի հովը շատ գէշ առնե-
ն ու սկսաւ փչել: Մեր նաւատորմը, ընդ-
ծովեայ հեռագրակիները, ամուսի կա-
շաները եւ հեռախօս ծովերու մէջ պա-
տերազմելու համար մեր կազմակերպու-
թիւնները բոլորովին թերի են: Հետեւա-
բար մեզի համար, ասոնցմայակ է առան-
ցիկ լինելը:

Որքիչ հիմնական զորապատերազմային մըն ալ սա է՝ Վանաշէրք բարեպիտր ըլլալն։ Աստղ բանի մըն ալ չպիտի հասնիր։ Ճէր ախոյեանները պիտի արհամարհեն ձեզ, ձեր թշնամիները պիտի խնայան ձեզ վրայ, ու ձեր ուշադրանքները չանդառնալ պիտի գտեն ձեզ։ Ոչ մէկը յարգանք պիտի տածէ ձեզից, որովհետեւ պիտի ըսեն՝ Սէ'ն, շատ բարի է այս մարզը։

Երբ իր ոտքերուն վրայէն քալէք ներս՝ կը ինչրէ՞ ձեզից՝ պարտաւորուած մարտիկ մը ։

(Երան. Տոկաթ)

—)(7)—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՌԻ

ԸՆԵՐԵՐԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՏԱՎԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.

ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Փողոցաբլուրին մտաի շերտաբանգամը
եր անձամարտութեան օգտակարութեան
կերպը երաշխաւորութիւնն է: Քիչ
քիչիկի կարողութիւնը ունին կամ գէթ
բարձրութիւնը գտելու դատողութիւնն մը
երուն առիթ լինածէն, այսինքն տպա-
ւորութիւններ ընդունելու, որոշ կերպով
տախտի փորձանքութիւնները, իրարու
տ քաղաքատեղու, լուսաբանելու, մտա-
բանայ ներկայարկելու գտնողը, և հաս-
նելու անոնց մասին, չկնիապա հաստատա-
պծ անձնական գիտողութիւններնու:

Այն մարդ, փոխադարձաբար, կը կրկին
ապելե քառած խօսք մը, կնա՛ թէ՛
չուն բոլորովն ուրիշներէն եղած դա-
տողութիւնները կնիւղորդեն փողոցաբ-
լուքն օրաբարութեան ու համարձակուոյ:

Փայթ՛ն թէ՛ այդ դատողութիւնները
կատարակալէս սխալ են, ինքէ՛ տակնէն
ցալուուն կերպով մը կը հակասեն իրո-
ղութիւններուն հնու: Այդ հակասութիւնը
դիտելու համար, այնքա՛ն որ փողո-
ւորը կարկնար տրամադարօրէն քննել
նորն այդ իրողութիւնները ու օգտուի
աննցմէ, ինչ որ նշողն անկարող է ը-
նելու:

Փերկեր քաղաքաբլուր օրինակ մը ա-
կանատես եղաւ: Պզտիկ աղու մը մեղ-
բա՛նուր յանձնարարած էի առնել՝ միւղոց
միւղո խառնուի դգալով: Փողոցի հիւսա-
ղին այցելուութիւնն տալէս կէս ժամ յե-
տոյ, մայլու աշխատանոցս խոյացաւ ու
դրանք քով հանելուն շնչապատա պրտաւ
«Տոբնո՛ց, ա՛ն, տոբնո՛ց», գալալս կը
մեռնի՛: Հաջիւ թէ՛ մէկ քանի կաթիլ
առարծ՛ն էի բերանոր այդ թէփոխակի զն-
գնէ, խոյակն սեկւ եւ կորեցաւ, սխաւ
հազալ խեղդողեղու չափ: Ա՛հ, ի՛նչ դեղ
է առ որ առածն էր խեղճ փողոցիկին՝
Անմիալակ հասարակ թէ՛ աղան գէշ կեր-
պով կլլած էր, բայց այդ մասին չխօսե-
ցալ փոխուր դէմովն: «Այո՛», ասիկա
չի ցտամարեց: զիս՝ նրա մեղադարձութիւն

ույն այդքան զլուցազնական զեղի մը կը
 դիմէ՝ մաքր, ատանկ արդիւնքներ տաւ
 հու գտան ։ կինը ձեռքերը պրկեց ու յա-
 նաջ, ։ Ռայց ինչպէս կարելի է որ այդ-
 քան զլուցազնական զեղի մը կը դիմէ
 մաքր... — Գիտե՞ք թէ ինչ բանի մէջ
 կը կայանայ միզալուծումը ։ Ընդմիջեցի
 Սիշ ։ Մեղրի ու ջուրի խառնուրդ
 մըն է ։ Իր դէմքը ա՛յնքան մեծ սար-
 քով մը պարագայտեց, որպէս թէ ցած
 լայլակ ։ Մեմբական թիւրի ու ստակո-
 թեմեռի խառնուրդ մը կը հասկնայ, շա-
 րճառանկիք ։ Իբր ճշտելու ու մեղրին պէս
 խիստ ազդեցիկ դեղեր կը յանձնարարէ
 մաքր... — Ճիշտիւրի է ։ Հառաչեց,
 ու իր դէմքին վրայ կը կարգադրէր ցա-
 ղմը ու դառն յարկմանակներն ։
 Այս կնո՛ղ պէն է հասարակութիւնը ։
 Այդ բանին կը պարտին ամբողջ ժողո-
 վարկարեւել լինել համար, Իրապէ՛ս ուղի-
 քաբոր յոռի ու ցած յատկութիւնները,
 անորք անոնք կը վստահանան իր ամէ-
 ճին անշուշտ յատկութիւնները կը
 կրեն ։ Նախանձոտ ու ու ինքզինքնին
 կրկնանձ կը նշանուն, ետանքը եւ ու ան-
 արգահայտելի կը հոյսն ինքնիւնին, ամէն
 ինչին ։

Հրկանանքու մէջ յետաճաց են
 կրկին հաստատուն թէ ամէն ինչ
 բովանդ են ։ Ու մարդիկ, իրիսա-
 րդապէս զննելով զիտուն ձանձորն
 ներսուն, մայր խոտերը կը լսեն
 կրկին գանձո՞ք միամտորէն ։ Ան
 ներ թէ՛ ձեռքերը կը հակառն յրկ-
 ներուն ։ Ան, ու համարապէս են թի-
 ժողովուրդները իրապէս ե՛ն բոլոր
 որ կարծի կու տան ։

Ուրեմն, տղա՛ք, մէկդի՛ համա-
 թիւրեք, եթէ կ'ուղէ՞ք երեւալ աշիւ
 մէջ ։ Ունարկեցուցի՞ք ինքզինքնի-
 յառաջը զիտր խոնարհեցնեն, ու
 երեստացնեն ձեզ ։ Եթէ ուրիշ մը
 դուք րը քալէ՛, ցուցադրե՛ք համա-
 թիւր ըլլալ թէ՛ այդ քալը լինի կը
 բերի ։ Եթէ խօսիք ձեր անարժանու-
 լայք, եթէ բաժն թէ՛ ձեր աշիւ
 ինչինքնը նշանակութիւն չունի՞ն
 ձեր արժանիքները ետքէն աւել
 բաներ են, ունիւրդիւրեւել մէկէն
 միւսիւս անբաժնի ձեր դատարը
 ձեր անձին մասին, առանց յայտ
 արդ անձը ։ Անտարադար չեմ
 համարաւորեմ յայնչ աստացանկը ։

մերժելի, խտուելի է: Կու գայ զայրիկան
մը, որ մարդ կրնայ զայդ տալ դասն ա-
ռանց վտազելի, ու նոյն իսկ զառնա-
թեանը ալ: Աստի՛ան այն ատեն կ'ըլլայ
կեր ա'լ կատարելապէս հասած են նպա-
տանիս: Երբ զմըմպէս ծածօթ' ու ան-
վիճելի կերպով առաջնորդեց կազմեման
մը մէջ գտնուել, կեր ձեր աստիճանը
որդուել ա'լ նման ապահով կերպով որ ոչ
մէկը չխորհէր առարկանուի ձեռի սահ-
մանուած կարգիմ վրայ, այն ատեն կ'ը-
նաք հոնեստութիւն կերձել: Այն ատեն
դրան բով կեցէ' բ, յաղթական պիտի տա-
նին ուսկայ ձեզ հանդիսաբարձ, խո-
նարհեցուցէ' բ յարգանքները վտահա-
լաք, ետաքապին ու փութեմանի պիտի
կրկնին զանգըք. առանց վախի խտեցէ' բ
ձեր խոնարհ աւճին վրայ, ձեր անեղ-
նազործուած շնորհ կազուարք, բաւական
նշանակ չկերտու' բ պիտի տայ ձեր բա-
սին: Ի՞նչ փութ չպիտի կրէք, ու ասէք
զատ առաւելութիւնը պիտի ունենաք
սրտաշնչելու ու հիացնելու մարդիկը ձեր
առաքինութեամբ:

Հիմա հասցաք թէ՛ ժերտուել շատ
աւելի կարեւոր է տուտուել, քան զա-
նազան խնայողութիւնները:

Երբ որ ոտքերուն վրայէ
բուռ ձե կնդրէ՛ ձեզմէ պո-
ծովտուո' մը:

Ջուր քա-
 ն է նորէն,
 քէ մըք շարժ-
 ր կարած է
 երբ շիրնան
 մին Պին-
 ի պարծանս
 ք դողդա-
 թենէն, մի-
 նկնդ իրնէրը
 ք դողդա-
 նակի յար-
 պետութիւն
 ընտիրտ ըլ-
 արի հասկը ք
 որ համարեն
 ինդան. մեր
 շանգրա-
 նէկը յար-
 որովհետեւ
 քրի է այս
 ք քովք նե-
 տաւ որուած

պատրաստուելու, պատերազմ չհատարա-
վել Ձիւնու դէմէն Գիւրմանայի կողմէն իրա-
ւելի կը ներշնչան թէ իրենց արտաքին
գործոց նախադրեալ ծանուցադիր Տէ-
րութեանց կողմէ լաւ ընդունելութիւն
մը չէ գտած ։ Վարկէն Զարմանի կողմէ
« Անհրաժեշտ էր թաւ մըն է եղեր հա-
ւատար թէ երազական Տէրութիւնները
ձեռք ձեռքի տուած համաբարձութեամբ
պիտի գործեն Ձիւնու մէջ բարեկարգութիւն
և խաղաղութիւնը վերահաստատելու հա-
մար ։ Տէրութիւնները կարծեցին թէ Ձի-
ւնու խնդրին մէջ Գիւրմանայ զինուորական
ու զաղաքական առաւելակներուն
մը ձեռք պիտի բերէ ։ Վարկէն կ'ըսէ
թէ ինքն ապր 70,000 զինուորական հրա-
մանատարն է արտաքին երեսփոխով, ուս-
կայն զեռ Գիւրմանայէն ճանաչ չեղած ։
Տէրութիւններուն մէջ խնդիր եղաւ թէ
Վարկէն ժամեշտը պիտի կրնայ այդ
պատճառը գործադրել թէ ոչ ։

ՁԻՆՈՒ ԸՆԹԱՍԹԸ

Ձիւնու երկրամասը կայսրը՝ այն օրը
ուր ձեռքով նամակ ուղղեց Գիւրմանայ
կայսրին, նույնիմաստ գիր մըն ալ ծա-
րոնի կայսրին ղրկեց ։ Ձիւնու Վերապե-
տը այդ գրով իրոքայ Քիւրմանի ճարտա-
կան զեպանատան քարտուղարին մա-
րկէն թէ հրաման տուած է աղօթքներ
կատարել անոր գերեզմանին վրայ, ինչ-
պէս բըսծ էր Գիւրմանայի զեպանին
համար ։ Նաեւ Ռուսն իշխանի և ուրիշ
պաշտօնատարներու պատմութիւնը կը ծա-
նուցանէ ։ Թէ՛ այդ երկու գիրերը, թէ՛
Գիւրմանայի կայսրի պատմական և թէ՛
Յիւրմանայի արտաքին գործոց նախադրեալ
ծանուցադիր լաւ տպագրութիւն մը ա-
ռա՛ւ բերած են Ներսիսի մէջ ։ Երազի-
ներուն շատին ալ ատենը նշան մը կը
համարէին չինական խնդրին խաղաղու-
թեամբ կարգաւորուելու ։ Կան, սակայն,
երազիներ որոնք կը պնդեն իրենց թե-
րեւհաստատութեան վրայ և չեն ուզեր
հաստատ ընծայել Ձիւնու պաշտօնական
յայտարարութիւններուն ։ Ասոնց մէջ ա-
մենէն աւելի անշտալ կ'երեւայ Նոյի
Ժողով Բիւրոն ։ Աստիկ թէ ինչ կ'ընէ
վիշնակալ ընթերց ։

Յայտնի է թէ ինչի պիտի յանգին
Ձիւնու կայսրի հետազոտները և հրամա-
նադրութիւնը ։ Կ'ուզէին կատենել Տէրու-
թեան գործը և այդ բանին համար անոնց
անհամաձայնութեանը վրայ յայտ դրուած
է ։ Անոնք իր-Հոնկոնգի յորդորած է Ձիւնու
արքայինը խաղաղամբ և զգու-
շաւոր ընթացք մը ցոյց տալ Ներսիսի
հանդէպ ։ Ձիւնու ամենէն լաւագոյն ու
ճարտար զինանաւորը այդ կերպով կ'ա-
պացուցանէ թէ զիտէն առիթն օգտուելու
վասնէն զի ճիշդ այն միջոցին Ձիւնու քաղա-
քային իշխանութիւնը նպատակաւոր դիմելու
մէջ ցոյց տալով, հանձնի բան մը ը-
րած կ'ըլլայ Տէրութիւններէն անոնց ։ Ու-
րեքը չեն ուզեր Ձիւնու դէմ պաշտօնապէս
պատերազմ հրատարակել ։ Իր-Հոնկոն-
գի վրայ միտ մը կու տայ Տէրութեանց
ձեռքը, որպէս զի արդարեան իրենց
այդ փափաքը ։ Ձիւնու կայսրն այն հրա-
մանագիրը որ իշխաններուն պատմութիւն
ը կ'ընտան, չըսեր թէ ատենը ինչ տե-
սակ պատժի մը պիտի ենթարկուին ։
Արեւելի ո՛վ կրնայ կարշտաւորել թէ այդ
հրամանագիրը պիտի գործադրուի ։ Նաեւ
թէ խաղաղութեան համար ցոյց արուած
այդ սերը անկե՛ղծ է ։ Մէք չենք ուզեր
հաւատար թէ այդ հրամանագիրը ինքն-
շուքով ըլլալ միջադատին զինուորներուն
յաղթութիւնն է ։

Տ Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ե Ր Ը

Պէրլինի Բոսք լրագիրը կէս-պաշտո-
նական զեպանով մը հերքելով Մարքիսի
այն լուրը թէ Ձիւնու խնդրին համար
Գիւրմանայ, Յիւրմանայ և Ռուսիոյ միջեւ
համաձայնութիւն մը գոյացած է, կ'ըսէ ։
« Պատճառներ ունեն կարծելու թէ զոնէ
Պէրլինի մէջ ո՛վ է արամադութիւն
չկալ մասնաւոր խումբ մը կայանք Ձիւնու
խնդրին համար համաձայնած տէրութեանց
մէջ կամ մտքը ։ Ընդհակառակը գերման
կառավարութիւնը Ձիւնու խնդրին մէջ
կ'ուզէ այն տեսակ ընթացք մը հետե-
ւի, որով չենտանայ տէրութեանց հա-
մաձայնութիւնն ։ Այդ արամադութիւն-
ներուն համաձայն, Գիւրմանայ կողմէ
մինչեւ հիմա եղած առաջարկութիւնները
այնպէս մը յրջացուած են որ միշտ ար-
ժանանան Տէրութեանց հաւանութեանը ։

Մ Ա Ն Ձ Ո Ւ Ի Ր Ա

Մառնիսի վեհաժողովը կը ծանուցա-
նէ թէ անպա՛հ Բիւր, Այլուրն պաշարման
անուն, որս բանաստեղծ Լեոնիս Թիթ-
րովիչ Վոլգով սպանուող է ։ Վոլգով կը
պատկանէ Ռուսիոյ գործընտան լաւա-
գոյն կարգին ։ Անոր ոտանաւորները
մասնաւոր բանաստեղծութիւն մը կը ներ-
շնչեն ։ Վերջին գործը հրատարակուեցաւ
1889ին « Հեռաւոր Արեւելքի մէջ » անու-
նով Վոլգով իրենց գիւնուորական սպայ
երկար ամիսներ Սիպերիա կեցած ըլլալով
երկիրը կատարեալապէս ուսումնասիրած է ։
Երեսուն տարեկան էր ։

ՅԻՄԱՍԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բարդի կերպին օրուան թերթերը
հրատարակելէն Տէրքիսի մէջ նաեւ կը
զոր այդ նախկին սպան ուղղած էր
Յիւրմանայ ծանօթ ծերակուտականներն
Գ. Թարքիսի ։ Այդ նամակին մէջ, զին-
ուորական երկու տարեքի առեւանդէն
դատաւարարուած սպան, իր օրուանը կը
յայտնէ ծերակուտականին, իր խնդիրը
վերաբերու զիջ ժամանակէն, այսինքն
ժողովանդէն իրական մանկեղանայ
յետոյ մնաց այդ նամակն աղբիւրութիւ-
նը սարսափելի եղաւ, ամբողջ Յիւրման
այն ու զորի մէջ է իմանալով որ այդ ող-

բայի դատը որ վերջնականապէս լիցնած
աւարտած և մուցած և կը կարծուէր,
նորէն պիտի սկսի, Յիւրմանայ պատկու-
նու, միեւնոյն ազգին պատկանող ան-
ձնեք իրարու դէմ հանելու, թնայա-
ցնելու և գոռցն ու՛ր գիտէ այս անգամ
իրարու արեւն մոտեցն ։ Մեծ գործը
թերթին մը պիտի ըլլայ Յիւրմանայի հա-
մար այդ խնդրոյն վերակումը, թէ՛ զա-
գաքականապէս և թէ՛ անտանապէս ։ Զա-
գաքականապէս, վասն զի հասարակապե-
տութիւնը մեծամեծ հարաւաններու պիտի
ենթարկուի և շատ պիտի լքուի եթէ ա-
ւելի հեռու չընթայ, ինչ որ անկարելի
բան մը չընելար ։ Յիւրմանայ ժողովըրդ-
նէն մը նախադրական էր Յիւրմանայի
խնդիրները շատ տուրու հետեւանքներ
կը տեսնեն, զաղաքական տեսակէտով, այդ
վերակումին մէջ ։ Փայով տեսակետին,
այս ալ առաջինին չափ փոխանդներ պիտի
կրէ, մտքերու իրարանցումով, ժողովուրդ-
եան ջգային զրուական գրգռուելովը ու-
րու գործերը պիտի դադրեն, ինչպէս ե-
ղաւ Տէրքիսիսի բուն իսկ խնդրին առեւ-
ն. վասնականութիւնը պիտի վնասուի, օ-
տարականները խոյս պիտի տան Բարե-
զէն ։

Այս այս պատճառներուն համար է
որ բոլոր թերթերը, այսինքն անոնց ու-
րուք ամեն բանէ առաջ Յիւրմանայի ան-
դրուութեանն շահերուն վրայ կ'ըմտեն,
սարսափած են և իրաւունք Կառավարու-
թիւնը ի՛նչ զիջը պիտի բռնէ եթէ երբեք
այդ թաղեալ կարծուած խնդիրը նորէն
մեկնաւ զայ՛սկ առաջ չի գիտցուիր ։ Եւ ինչ
որ աներկապէս է ։ Այն է թէ կա-
ռավարութիւնն ալ ժողովուրդին չափ սար-
սափած է այդ լուրէն ։

ԱՆԳՈՒՅՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Քուտակուրեքնեմ առաջ ։ Նախաւարա-
կան զուգարգութիւնը ։ Ազատականները
սրբ կ'առնեն ։

Լոնտոն, 30 սեպտ. — (Մարքիս Թըզ-
թիկցէն) ։ Քառասուներորդ ժամէն ի վեր
նախադրական կուտակութեան թաղելու
բաժնի շատ սաստիկ կը զարթն ։ Նոյի այդ
կուտակութեան տրուած սիւլֆուրի մը
վերինը՝ առանց ընդգիւնութեան ընդ-
ընտրուած 59 երեսփոխաններու ձեռն
տակ, բաւական չեղաւ անընդային տա-
նալը կառնելու և այս իրիկուն, հի-
ւանդը գրեթէ զատանցանքի մէջ է ։
Ուրիշգոյնութեան համար հրաւիրուած
սովորական բժիշկները չեն կրնար համա-
ձայնել, ինչ որ առաջագոյնութիւն ներշն-
չող պարագայ մը չէ ։ Ամէնքն ալ կը
յայտարարեն թէ նախադրական կու-
տակութիւնը այսօրուս սաստիկ պատ-
րանք մը կրած է հիմա բուն բուն մասն-
գործիկան մասունքած է ։ Սակայն թիշկ-
նիկը դարմանել վրայ չեն կրնար համա-
ձայնել ։ Սիքեքսթըր կը պնդէ որ քառա-
սուներորդ ժամ չանցած վերաբժշական
գործողութիւն մը կատարուի, կ'ուզէ որ
նախադրականներ երեք կամ չորս ան-
գամներ կորուին և հիւանդին նոր
արեւն ներարկուի ։ Ուրիշ թերթ մը հա-
կառաւը կ'ըսէ, կը յայտարարէ թէ հի-
ւանդը մեծ անխօսեմութիւն մը գործած
է ։ Ուրիշգոյնները լուծելով ։ Կը յարէ
թէ Մէյքիլինի պաշարման ատեն, երբ
ամբողջ Անգլիոյ մէջ սաստիկ տաք մը կը
տիրէր, այդպէս էր լուծել Ուրիշգոյնները ։
Հիմա ուրիշ բան կարելի չէ ընել, թայց
եթէ թողու հիւանդը որ իր սովորական
ընթացքին հետեւի ։ Եթէ պաշարման
կան կուտակութիւնը պարտաւորուած
է իշխանութիւնը թողու, զգարագու-
թիւնը այնչափ մեծ պիտի ըլլայ, և ընդ-
ընտրութեան մէջ առողջալար և ոյժ
առողջ միջոցաւ մը պիտի գտնէ ։ Կը
իտե՛թամ յայտարարել թէ շատ հաւան-
կան չէ որ խնդիրը մինչեւ հիմ հանի,
պատճառ մը չկայ կարծելու որ նախա-
դրութիւնը պարտաւոր զորս ելլէ
վարտանք ճշտակութեան արդիւնքին,
թայց անորանայի է որ տասներկու օր-
ուան մէջ դերերը բոլորովին փոխուեցան ։
Տասներկու օր առաջ ազատականները
պատահական չէն և ի ինքն ամենէն լա-
ւագոյն ոյժը կը սպասէին իրենց մէջ
կուտակելու ։ Ուրիշգոյններն լուծման
հրամանագիրը անմիջապէս փոխելու
մէջ անէն բան փոխուեցան ։ Լորտ Ռոզ-
պէրի Սըր Ուիլիս Զարգորթի նման լեզու
մը գործածել սկսաւ ։ Լէմպիլը հիւանդ-
պետը, Պ. ձեռն Սորիլի չափ սաստիկ
թեմա, յարակցեցաւ Պ. Ձեմպիլի մը վրայ ։
Այսօր ազատական ամբողջ կուտակու-
թիւնը, իրականութեան անհրաժեշտ
կուտակներէն մինչեւ ամենէն անշտալ
արմատականները, համախորժեց են եր-
կու կէտի վրայ, թէ Պ. Ձեմպիլին զա-
ղաքական ճախող անձնաւորութիւն մըն
է և թէ պատերազմը բանականութեան
հակառակ եղանակով բացուած է ։ Նա-
խադրական կուտակութիւնը, ընդհա-
կառաւը, որ երկու շաբաթ առաջ անշա-
լաբիլի զանգուածի մը երկուսիցը ունէր,
չեն յատակ կերպով ցոյց կու տայ իր
անզերը ։ Արտասովոր տեսարան մը կը
պարզէ այն պարագան թէ նախադրա-
կան կուտակները աղբու կերպով կը
պահանջեն բանի մը նախադրանքնու
հետադարձ ։ Նախադրական կուտակից-
ներն են որ պատերազմական նախադր-
արտ Լանտաուին վրայ կը յարձակին,
անոնք են որ կ'ըմտան նախադրանք ան-
հրաժեշտ կը դատաւարանէ Այս պատ-
ճառով ընտրական մարմինը տեսակ մը
ապշուր ծանուցած է, տեսնելով
այն միեւնոյն անձները որոնք իր-
մէ կը պահանջեն վաւերացնել իրենց կող-
մէ պատերազմին տրուած ուղղութիւնը ։
Նաեւ երբ իշխանութեան անդին իրենց
առաջին գործը պիտի ըլլայ հեռացնել

այն նախադրող որ տուած է պատերազ-
մին ուղղութիւնը, ինչպէս նաեւ այն նա-
խադրող որ հարկ եղած դրամը զոտած է
այն պատերազմը զուգու հանելու համար ։
Բնորակայն մարմինը եթէ պահպանողա-
կաններուն պէս կը խորհի թէ նախադր-
ութիւնը իրականութեան պատերազմ
ընելու, ազատականներուն պէս ալ կը
խորհի թէ դաշինք բանականութեան
բոլորովին հակառակ կերպով պատերազմ
առաջ բերած է ։ Ասոր արդիւնքն է այն
վարանքը որ ճշտակութեան նախադր-
ութեան օրը կը տեսնուի ընտրութեան մէջ
առաջ առաջ կ'ընտրէ այն պարագան ու-
րու ազատականները սիրտ կ'առնեն և
այդ պատճառով են որ նախադրական
կուտակութիւնը ջլածուցութիւններ կ'ա-
ռնեն, Կարեւոր էր կարգութեան ճշգրէ և
վերջին անգամուս համար սահմանել եր-
կու հակառակորդներու յաղողութեան հա-
ւանականութիւնը, մեծամարտ տակաւին
չսկսած ։ Ընդգիւնութիւնը յաղողելու շատ
քիչ հաւանականութիւն ունեն, մինչդեռ
տասներկու օր առաջ այնպէս չէր, թայց
հիմա ամենէն աւելի հաւանական կ'երե-
ւալ թէ զարգային յաղթանակ մը պիտի
ունենան, այսինքն զեպէլ այն 128 ձայնի
առաւելութիւնը՝ զոր նախադրութիւնը
ունէր Ուրիշգոյններին մէջ ։

ԵՐԻՐԱՅԻ ԶԻՆԱՅՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բապիլոն նախկին նախադրական Պ.
Գիւրիսի նոր յորուած մը հրատարակեց
Երեւանի Ձիւնակութեան վրայ, որուն հա-
մար թէ Պիլմարը իշխանին դործը
չէ, այլ զեպերուն մէջ հետեւանքը ։
Բապիլոն մասնակցեցաւ 1882ին, Պ. Գիւր-
ի կ'ըսէ թէ Բապիլոն մեկուսացումը տը-
րակացուցած էր զայն սահմանադրուե-
րուն վրայ, մինչդեռ ծովի վրայ անոր
ազատութիւնն ալ վտանգուած է և Եւ-
րոպայի մէջ աղբիւրները նուազած էր ։
Բապիլոն այդ պատճառով մասնակցեցաւ
Երեւանի Ձիւնակութեան, վասն զի թէ՛
արտաքին և թէ՛ ներքին վտանգներ կը
վարձար ։

ՊՈՒՆԵՏԻՒՆ ՏԱՐԵԿԱՐԸ

Անցեալ կիրակի Պուլանժէ գործարարին
մահուան յոր տարեդարձին էր ։ Քանի մը
հետաքրքրեց զայն ինչ ինչի գե-
րեցմանատուրը, ուր Պուլանժէ գերեզ-
մանին վրայ քանի մը նոր պատկեր
գործուած էին ։ Այսպէս զեպերուն մէջ նշաւորու-
ցաւ Պ. Պ. Բալէ-Միլիսի Մ. Սոֆի Պալան-
ժէի վրայ զաղաքագործութեան Ուրիշ-
գոյնին անգամ Պ. Բիւլ-Մուսալին ։ Կատե-
րա պատկերին ու ծաղիկփռուելու տարած
էին Յուստինիոյ տարին աւելի հանդի-
սաւոր կերպով պիտի կատարուի Պուլան-
ժէի տարեդարձը ։ Այդ առթիւ արձա-
նագրութեան տարեկան մը պիտի դրուի
գերեզմանին վրայ ։

Հ Ն Կ Կ Ա Ս Ս Ա Ն

Հնդկական փոխարքան Լորտ Քրը-
քն կը հետադիւր թէ յետ, 205ին 26
կալիֆաթին մէջ տեղացած անդրեւները
մեծամեծ վրասներ պատճառներ են ։ Քա-
ղաքին շատ մը թաղերուն մէջ տուններ
որոշուել են 1 միլի 25 բարձրութեամբ
ջուրով ։ Ջրանցքներուն մէջ թուրքերը
բանալ ստիպուել են ջուրերու մէջ մասն-
կան քարերով համար ։ Երեւանի լիւն-
րու երեւեկութիւնները դադարէ են ։
Հինգ գիւղացիներն և կին մը խեղդուել են ։

ԹԱՅՐԱՅԻ ՆԱԽԻՐ

Փաղաւար մը տալու համար թէ թալան
ինչ կը ծախէ օրը օրին Ձիւնին, Ներսի-
սունէն և կամ հարաւային Ամերիկայէն
հետազոտները հրատարակուեցաւ համար, բա-
ւական է քանի մը թուականներ մէջ ըն-
րել ։ 1882ին Քոլորադոյի անտառն զե-
ռազրի մը համար որ տեղեկութիւններ կը
հաղորդէ Ռոնքինի կացութեան վրայ, հազար
վեց հարիւր անգլիական ոսկի
ծախուած է ։ Նոյն տարին Ալեքսանդր-
բոյ ժամանաւոր թղթակիցը 24,000 անգ-
լիական ոսկի ծախած է հետազոտի հա-
մար, այսինքն Յիւրմանայի հարապետու-
թեան նախազգին տարեթուրը ։ Տա-
նահինգ որ առաջ թալան թէրեւէ հեռա-
գիր մը հրատարակած էր, որուն ծախքն
է 320 անգլիական ոսկի ։ Մարտիցին Ա-
րեւելի խնդիրը սկսելէն ի վեր, թալան
վասնէն իր թղթակցին տարւ ։ Մա-
րիսի հետազոտներուն հետադրուած տարւ
հազար ոսկիէն աւելի ծախած է ։ Շա-
նայն, Թիշի-Ձիւն և Թիշի-Ձիւն հետազո-
տին համար 12,000 ոսկի ։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ՆՈՒԹԻՐ

Պ. Վանդերպիլի իշխանական նուէր
մը ըրաւ որ փետի Մարգարէի գուրդին
Թիւրքմանի վերադառնալուն առթիւ ։ Մե-
ծանալով իր թղթակցին հարիւր հազար
ոսկինց չէ մը զիկնց իր աղէկան ։

ՊԱՐՈՒՆ ԹԻՃ ԶՐԳԵՃ

Անցեալ կիրակի Պալուի մէջ պատա-
հա՛ծ ճղբէ մը քանի մը միլիոն ռուպլի
վրայ հասցուց ։ Նախկին հորեք, մեքենա-
ներ և 97 միլեթոններ ու գործարարի
ընկալարներն միմիկ դարձան ։ Տարւ խո-
րը ընդունարանները 500,000 բաւա-
րովով յայնցան ։ Ամենէն աւելի վրա-
նուած վաճառատուներն են Արժութի, թալան
վասնէն, Ռուսիա, Ռուսիա, Ռուսիա
Ընկերութիւնը, Պալուի Ընկերութիւնը,
Նախկին Եւրոպական Ընկերութիւնը և
Ռուսիա Ընկերութիւնը ։

ՎԱՐՁՈՒ

Արարողմանն կան Շիւրի, Թրամ-
ուէն ծախուած վրայ, Օմար Քիշի քաղի-
նէն անմիջապէս յետոյ ։ Ուրաքանչիւր
արարողման կը բաղկանայ 3 և 6 սե-
նակներ ։ Ունի շաւի ապաւանորդ և ար-
գուկուր համար սեփական Եւրոպի-
անմատ 20-55 ոսկի ։ Զուրը առանց
փոխարկութեան կը արուի ։
Իրիկ զանապախն ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԻՔԻ արարողութիւնը տեղի
ունեցաւ երկի շափորի միջոցին մէջ ։
Վեհ ։ Սուրբանը կէս օրին փառաւոր հա-
նալով զինք նոյն միջոցին, որ կատա-
րեց արարի աղբիւր և յետոյ կայս-
պալատ դարձաւ ։ Հիւրանդին մէջ կը
դառնէին Գիւրմանայ, Բապիլոն ու Սպա-
նիոյ զեպանները իրենց հետեւորդնե-
րով և ատոր համար դատարան նախա-
դարութեան կ'ըմտային իրաւ տարեկան
155,815 զուրէ աւելցնել ։

Քիւրմանայի ՆԱԽԻՐԻՆԸ ։ Ինչպէս յայտնի է ։
Թիւրքիսիները իւրաքանչիւր փոխյէն ե-
րեք զուրէ մաքս առնելու մասին կ'ընտա-
պանաւորուեցան պայմանաւոր առա-
ւարտ ըլլալով, ասիկ փոխը չորս զուրէ
պիտի առնուի ։ Զեռնաւ պատերազմա-
րեւոյնց Թիւրքիսի Ընկերութեան ա-
ռաջարկը թէ այն թիւրքիսիները որոնք
տակալի մարտաւանգ միջնադոնները կը
գտնուին, « արտիկէ » տուրքէն զերեք ըլ-
լան ։

ԽԱՐԿԻՆԻՐԻ ՕՃԱՌՆԵՐ ։ Թուրք լրա-
գիրները ձեռնհաս պաշտօնաւորներն ուշա-
գրութիւն կը հրաւիրեն, ըսելով որ Պո-
սոյ Փանիշաւար թալանի մէջ վնասա-
կար ներթափելու խառնուրդ օճառներ կը
պատրաստուին ։

ԵՏԻՐԵՆԵՆ 5710 զուրէ զրուած է իր-
քեւ նպատակ ձեռնարկներու տեղեկութեան
Փաղաքագործութեան պաշտօնաւորներին մէջ
կարուած յանձնաժողովը այդ առթիւ
չնորակութեան գիր մը ուղղեց Խաթի-
րի կուտակութեան վրայ ։

Խաթիրի կուտակ

Ապահովագրական ամեն կարելի դրուֆինները կը գործադրէ. իսկոն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զտակալց դրամագլուխ, ցման եկամուտ, եւայլն

մամբ որ զգնեքը ուռնահար որ կըլէ Կիւսիս
Հաքթուց Սիւֆիի
—Այդ, բայց չկողար հասնան չըլ
—Գրեհմ թէ Ինչ կը նշանակէ ասը
Կա: Ուրիշն ապէս բան գիտեք Սիւսի
Հաքթուց ու ուռնահարն աստ մարի, պիտ
Հաքթին թողուկերը: Եւ այդ մարի
բան գէթ մը կարծ ըլլումը՝ ճիշդ ու
Հաքի մը պէս երեցած ըլլաւ: Եւ
—Ի, ապրը՝ քարի՛ էր հանդէպ...
—Հաքից պէս խոցող փողոցի գիր
ճիշէն: Այդ, շատ բարեւ: Ենդ զոյգ
բայ, խեղճ պատգամ: ու Ռոբիշոք Գոյ
Սիւս կը խմէր: Պատահաւ ու դէպքին
Հաք կերակուր չէին ունեւար, բայց
Հաքը երբեք պատահ մը չէր գրեթ
Հաքը միշտէ որ աղկիկը (գնդի չէս
Հաքն: Երբ պատահը ստիպուի
Հաքի փողոցները Հաքն բան ծախի
Հաքն, միշտ կը վախճար որ մը գրեթ
Բարեկի փնտ մը հասցնէր ասոր Ռաշ
Հաքն եւ կը հանկէ ասոր վրայ տերեւ
Ինչեւն պատահը կը հանք ասոր վրայ
Հաքն այս կերպով հաճացաւ որ զմի
Հաքը աչքերն ձեր վրայ դարձուցի:
—Ինչէս ըսել կ'ողգէ:
Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՈՒՆԻ
(Գարոնակեի)

խմար որ զգնեցն ուռնահար որ կրէ Կոն
հաբեցուց Սիւրբիւր։
—Այդ, բայց չորացու հասնան չոր
—Գրեհմ թէ Ինչ որ նշանակեալ ար
կա։ Ուրեմն ապէս քան զիստեղ Սիւրբ
վրայս ուռնահարեալն մասին, պէ
հանքին թղտկեալքը, եւ այլ կրնէ՞ զի
բան զէր մը կարճ ըլլալով՝ ճիշդ զի
հաւարին մը պէս երեցեւծ ըլլալն է քան
—Իւսչընէ՛ք բարձր եր հանդէպ։
—Հանդէպ խախտ փողոցի ճիւղ
չկրնէ։ Այդ, շատ բարեւ Եղծը Գրե
նքը, խեղճ պատուար, ու Ուրբեցեալ
Սիւրբ իմ խախտ Գրեհմն ու չորսին
ճախ կերակուր չէին ունեւար, բայց
հաւար երբեք պատահ մը չէր ընդ
նքը, մինչեւ որ աղբիկը կեցնէ ին
քանիսն երբ պատահար ստիպուի
նախին վիղցեցնելը հանել բան ծախ
համար, միշտ իմ վրանար որ մէ գրե
նքիցի վրաս իմ հասցէին տնոյ ձեռն
նախ եւ իմ հակեալ որ վրայ տնոյ վր
իւրեւրեւր պատահը կը հանգր անոր վր
հաս այս կերպով հանցայց մեր զմե
կան աղբերն մեր վրայ դառնուցին։
—Ինչէ քան Կոնդէք։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՆԻՍԷ

(Շարունակելի)